

*А. Устимович,
студентка,
О. Зимовець,
старший викладач,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ

Стрімкий розвиток сучасного суспільства та важливість здійснення міжнародних відносин визначає необхідність формування комунікативно свідомого покоління, яке буде володіти мовою міжнародного спілкування. Вивчення англійської мови як мови міжнародного спілкування є важливим кроком до глобалізації та адаптації сучасної молоді до життя у мультикультурному середовищі. Оволодіння іноземною мовою має починатися з раннього дошкільного віку. Саме тому формування англійської комунікативної компетентності є одним із основних завдань сучасних закладів дошкільної освіти.

Іншомовна лексична компетентність є однією зі складових формування іншомовної комунікативної компетентності, яка включає в себе необхідний лексичний запас та здатність його застосовувати в різних ситуаціях спілкування. Її формування здійснюється, зокрема, під час проведення занять гуртка англійської мови в ЗДО відповідно до вимог програми та вікових особливостей дітей дошкільного віку.

Проблему формування англійської лексичної компетентності в дітей дошкільного віку досліджувати І. Б. Білоущенко, І. В. Вронська, Т. М. Шкваріна, К. Ю. Віттенберг та ін. Оскільки гра є провідною діяльністю дітей дошкільного віку, проблема формування іншомовної лексичної компетентності дошкільників за допомогою ігрових завдань залишається актуальною і потребує подальшого дослідження.

Метою нашої статті є розгляд можливостей використання ігор для формування іншомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку, опис етапів формування іншомовної лексичної компетентності дошкільників та надання прикладів ігрових завдань відповідно до кожного етапу під час проведення гуртка англійської мови в ЗДО.

Іншомовна комунікативна компетентність – це вміння вирішувати мовні завдання під час взаємодії з носіями мови, що вивчається, у відповідності до норм та культурних традицій в прямому чи опосередкованому спілкуванні [1: 91]. Важливою складовою іншомовної комунікативної компетентності є лексична компетентність (ЛК). ЛК – це здатність до правильного оформлення висловлювань іноземною мовою та здатність розуміти мовлення інших, що базується на складній та динамічній взаємодії відповідних лексичних знань, вмінь та навичок, лексичної усвідомленості.

Лексичні знання — це відображення у свідомості дітей результату пізнання лексичної системи у формі поняття про цю систему та правил користування нею. Лексичні знання включають в себе знання про:

- усну та писемну форму слова;
- семантику слів;
- антонімію, синонімію, стилістичну та соціокультурну забарвленість;
- основні правила словотворення;
- лексичну та стилістичну сполучуваність слів;
- структуру слова та відповідні поняття;
- подібності та розбіжності в лексичних системах іноземної та рідної мови [2: 216-217].

Основними компонентами ЛК дошкільників є лексичні навички, які включають в себе:

- рецептивні лексичні навички (розпізнавання і розуміння лексичних одиниць активного і пасивного мінімумів під час аудіювання);
- продуктивні лексичні навички (правильне вживання лексичних одиниць активного мінімуму у говорінні згідно з ситуацією спілкування та метою комунікації) [3, с. 104].

Лексична усвідомленість визначається взаємодією лексики, фонетики, граматики, лексичної спостережливості дітей, здатність здійснювати узагальнення, контроль під час використання слів під час спілкування. Діти дошкільного віку мають оволодіти певним набором англомовних слів для досягнення певних цілей спілкування.

Словниковий запас включає в себе активний та пасивний лексичний мінімум. Активний лексичний мінімум – це лексика, яку діти використовують для вираження думок в усному спілкуванні, а також для розуміння мовлення інших. Пасивний лексичний мінімум – це лексика, яку мають лише розуміти діти під час сприймання мовлення інших [1: 99].

Основними етапами формування англомовної лексичної компетентності дошкільників є наступні [1: 56]:

1. Ознайомлення з новими лексичними одиницями, первинне засвоєння слова. На даному етапі використовуються ігрові методи роботи з дітьми, ситуації зацікавлення, моменти несподіванки, мотивація дітей до засвоєння нової англомовної лексики. Далі здійснюється семантизація — перекладна та безперекладна. Чуттєвий досвід дитини є основою для роботи з лексичним матеріалом.

2. Автоматизація дій з лексичним матеріалом, де діти долучаються до активної діяльності із засвоєння форм та значень нових лексичних одиниць. На цьому етапі здійснюється тренування у вживанні нових лексичних одиниць за допомогою рецептивних, репродуктивних та рецептивно-репродуктивних ігор [3].

3. Етап комунікативної практики у вживанні лексичного матеріалу відповідно до ситуацій спілкування. На цьому етапі діти вчаться доречно та правильно використовувати англомовну лексику відповідно до теми спілкування.

Використання ігрових методів під час вивчення іноземної мови є дуже важливим, а тому на кожному етапі вивчення англомовної лексики використовуються різні ігри.

1. На етапі ознайомлення з новими лексичними одиницями доцільно застосовувати різноманітну наочність, пісні, вірші, римівки тощо. На цьому етапі використовуються переважно рецептивні та рецептивно-репродуктивні ігрові завдання такі як “Listen and do”, “Listen and choose”, “Look and Repeat”, “Show Me and Say”, “A Train”, “Clap Your Hands and Repeat” тощо. До першого етапу додамо власно створене рецептивне ігрове завдання “Flashlight Game”. Діти знаходяться у затемненій кімнаті, але мають ліхтарики. Вихователь називає слово, а діти світлом шукають відповідну картку на стіні.

2. На етапі рецептивно-репродуктивного тренування використовуються такі ігри як “Listen, Point to the Picture and Say”, “Listen to the Song and Point to the Object”, “A Snowball”, “Roll a Ball” тощо. Також пропонуємо власне ігрове завдання “Guess the Sound”, де вихователь вимовляє звук (наприклад, імітує тварину або предмет), а діти вгадують і називають це слово англійською мовою.

3. На етапі комунікативної практики у вживанні англомовної лексики діти долучаються до комунікації завдяки іграм за певним сюжетом, міркують та фантазують. Діти виконують продуктивні ігрові завдання, такі як “Make a Poster to Present the Story», “Draw and Present”, “Roleplay”, “Move and Interview” [1: 18]. До третього етапу запропонуємо власне ігрове завдання “Draw, Guess and Act It out”. Діти на картках схематично малюють якусь дію (наприклад, “run”, “jump”, “dance”), а інші діти повинні відгадати та назвати речення, наприклад “You are running”, “You are eating” тощо. Якщо діти не можуть відгадати слово по картинці, автор картинки показує цю дію в якості пантоміми. Заключним етапом гри може бути інсценізація дій за допомогою іграшок та їх озвучування у вигляді діалогів, наприклад, розмови по телефону:

- Hello!
- Hello!
- What are you doing now?
- I am playing with my doll, and you?
- I am drawing a picture.
- That’s great!

Підводячи підсумок, зазначимо, що використання різних видів ігор є ефективним під час формування англомовної лексичної компетентності на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти. Перспективами дослідження вбачаємо створення каталогу ігрових завдань для формування іншомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку та їх апробація під час проведення гуртка англійської мови в рамках проходження педагогічної практики в ЗДО.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лобода О. В. Методика навчання англійської мови дітей дошкільного віку: навч.-метод. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 100 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Шкваріна Т. М. Заняття з англійської мови у дошкільному навчальному закладі: (теорія і практика) : навч. Посіб. для вчителів англ. мови та студ. вищ. пед. навч. Закладів. Умань. 2003. С. 248.